

НАЙ-ЕВТИНАТА И ЧИСТА ЕНЕРГИЯ Е СПЕСТЕНАТА ЕНЕРГИЯ

**Защо смятаме, че държавната политика не отговаря на очакванията на гражданите:
допълнителна аргументация**

1. КОИ СМЕ НИЕ И КАКВО ИСКАМЕ ДА КАЖЕМ?

Инициативата „Да обновим България“ (RENOVATE BULGARIA) обединява организации, заинтересовани от устойчивото развитие на енергийно ефективното обновяване на сградния фонд в Република България за постигането на заложените на европейско ниво цели.

„Да обновим България“ е национален партньор на RENOVATE EUROPE (www.renovate-europe.eu), европейска комуникационна кампания с цел да подпомогне намаляването на енергийното потребление в сградния фонд на ЕС с 80% до 2050 г. чрез подкрепа за законодателни промени и стимулиране на амбициозни национални програми за обновяване.

Основната задача, която си поставяме е да повишаваме информираността за това, как да се отключат възможностите за широкомащабно обновяване при огромни нужди и ограничени ресурси – публични и частни.

Мотото ни е: **„НАЙ-ЕВТИНАТА И ЧИСТА ЕНЕРГИЯ Е СПЕСТЕНАТА ЕНЕРГИЯ“**

2. ЗАЩО СА НЕОБХОДИМИ БЪРЗИ ДЕЙСТВИЯ ЗА УСКОРЯВАНЕ НА ТЕМПОВЕТЕ ЗА ОБНОВЯВАНЕ?

На първо място заради огромните нужди в държавата: само в жилищния сектор 93% от сградите в България са енергонеефективни.

На второ място, създалата се конюнктура на **растящи цени** на енергоносителите, водеща до повишен риск за увеличаване на **енергийната бедност** в страната.

На трето място, намаляването на потреблението на енергия за отопление и охлаждане ще улесни задачата за намаляване на енергийната зависимост на България от внос на изкопаеми фосилни горива.

И не на последно място - високите очаквания от страна на населението за справяне с проблема.

Това са новите **предизвикателства пред България** в светлината на изменяща се геополитическа и икономическа обстановка.

Все по-ясно става, че **трайното и устойчиво решение** е свързано с подобряване енергийната ефективност в домовете на хората и това вече е **осъзната от тях необходимост**. Проучвания, правени по различни поводи от организации, участващи в инициативата „**Да обновим България**“ сочат, че над **95% от респондентите имат увереност**, че обновяването ще доведе до значително намаление на техните сметки. В тази връзка, огромни са очакванията за **нови програми**, осигуряващи **публична подкрепа** за енергоефективно обновяване.

3. КАКВИ ПРОГРАМИ ЗА ЕНЕРГИЙНА ЕФЕКТИВНОСТ С ПУБЛИЧНА ФИНАНСОВА ПОДКРЕПА СЕ ОЧАКВАТ ДО 2030 ГОДИНА?

През тази година трябва да стартират проектите по **Плана за възстановяване и устойчивост**:

Предвидените инвестиции за **енергийна ефективност в сградния – жилищен и нежилищен фонд** възлизат на **малко на 2 млрд. лева**. От тях **под 1,2 млрд.** са за **многофамилни жилищни сгради**. Срещу този ресурс стоят нуждите на над 65 000 сгради. Нека само си спомним, че за два пъти по-голяма сума по Националната програма за енергийна ефективност бяха обновени едва около 2000 сгради.

За еднофамилните жилищни сгради нищо не е предвидено в Плана, а те са **645 хил.** За тях МРРБ съобщава на сайта си, по повод многобройни запитвания че предвиждания има в проекта на **Програмата за развитие на регионите**, която се очаква да стартира най-рано през следващата година. От публикувания текст, обаче, няма яснота това да е така.

В обобщение:

- По старата схема за **100 % грант**, с осигурените от европейски фондове средства могат да бъдат обновени **пренебрежително малко** нуждаещи се от обновяване жилища (не повече от **1000** многофамилни жилищни сгради по цени от приключилата Национална програма). **С тези темпове**, за цялостно обновяване на нуждаещия се сграден фонд, ще са необходими **повече от 200 г.**
- Планираните средства за обновяване са **недостатъчни** дори за постигане на собствените ни цели, приети през 2021 г., с **Националната дългосрочна стратегия** за обновяване на сградния фонд до 2030 година, а именно: **19 млн. м² РЗП**. Това означава **минимум 16 хиляди еднофамилни, поне 10 хиляди нискоетажни многофамилни сгради, и няколко хиляди средно и високоетажни многофамилни.**
- Планираните **реформи**, обезпечаващи изпълнението на инвестициите в енергийна ефективност **още не са започнали**, а ефективното им действие е предвидено едва след 2023 година.
- Като цяло – планираното по тези програми обновяване отново не е съобразено с различните нужди на сградния фонд и различните възможности на собствениците.

Целта на подпомагането с публични средства трябва да са **най-нуждаещите се сгради и социално уязвимите обитатели.**

И най-важното: Трябва да се разбере, че енергийната ефективност е повече стратегическа и икономическа, а не само социална цел. Това означава, че практиката за 100% безвъзмездна финансова помощ трябва да бъде прекратена и да бъдат въведени устойчиви финансови инструменти в подкрепа на сградното обновяване.

4. КАКВИ СА ВЪЗМОЖНИТЕ АЛТЕРНАТИВНИТЕ РЕШЕНИЯ?

- a. Създаването на **пътна карта** за периода поне до 2030 година не търпи отлагане. Такова предложение беше изготвено от Енефект и подкрепено с декларация от другите участници в „Обнови България“. Тази декларация преди месеци бе представена на вниманието на отговорните министерства и парламентарно представените политически сили.
- b. Стартиране възможно най-скоро на програми по **нов бизнес модел, защото цитираните по-горе цифри** показват, че **една програма, изцяло финансирана и администрирана от публичните власти не може да отговори** адекватно на стратегическите нужди от обновяване и на необходимите темпове.
- c. Бизнес моделът предполага:
 - i. Привличане на собствениците като съ-инвеститори, но с предварително осигурен **достъп до дългосрочни, нисколихвени и безлихвени кредити при** облекчени условия и гаранции от държавата;
 - ii. Привличане на **търговските банки**, за да се вкарат в икономическия оборот спестяванията на населението и фирмите, възлизащи на над 100 млрд. лева;
 - iii. Създаване на фигурата на **специализиран посредник**, като бизнес, за подпомагане на етажните собственици, защото енергийно-ефективното обновяване на сградите изисква компетентности, каквито собствениците не са длъжни да притежават;
 - iv. С използване институционалния капацитет на **финансови институции** като ФЕЕВИ, ББР за предоставяне и/или гарантиране на кредити за енергийно ефективно обновяване;
 - v. С по-бързото изготвяне на дефиниция за **„енергийна бедност“**, за да може да се осигури допълнителна **целева подкрепа** на социално-уязвими собственици, каквито има във всяка сграда;

- d. Веднъж превърнат в устойчиво работещ финансов модел, той може да бъде захранван с европейско финансиране в бъдеще:
 - i. 4 млрд. евро евтини кредити от Фонда за възстановяване и устойчивост (непоискани до момента);
 - ii. Многогодишна финансова рамка на ЕС;
 - iii. Международни финансови институции (напр. Европейската инвестиционна банка), предоставящи финансов ресурс за енергийна ефективност в мащаби, каквито са необходими;
 - iv. Социалният климатичен фонд на ЕС предвижда за България средства в размер на 2,8 млрд. евро за най-уязвимите групи - енергийно бедни хора да получат компенсация, позволяваща им участие в зелена трансформация на европейската икономика, в частност обновяване на сградите.

5. ИМА ЛИ НАГЛАСИ В ОБЩЕСТВОТО ТОВА ДА СЕ СЛУЧИ?

- a. Многобройните проучвания по линия на проекти на участниците в „Обнови България“ категорично показват желание и интерес. Според представените резултати **71%** от анкетиранияте заявяват готовност за участие в нова фаза на Националната програма за енергийна ефективност при изискване за съфинансиране от страна на собствениците. Основните аргументи им са, че обновяването води до по-красива и сигурна сграда, повече комфорт за собствениците и по-висока стойност на имота, по-ниски сметки за отопление. **94.6%** от анкетиранияте са убедени, че енергийното обновяване ще доведе до намаляване на месечните сметки на домакинството за отопление и електричество.
- b. Безспорен принос за тези нагласи имат създадените високи очаквания от Националната програма за енергийна ефективност. **78%** от нейните бенефициенти декларират, че след обновяването сметките им за отопление са намалели, при две трети от тях – с над 20%. **80%** са започнали да поддържат по-висока температура в жилищата си в отоплителния сезон, над половината – между 3 и 4 градуса повече.

6. КАКВО ЩЕ СЕ ПОСТИГНЕ ПО ТОЗИ НАЧИН?

1. От **бюджетна** гледна точка: Осигуряване на възможност за **привличане на частни инвестиции**, тъй като няма достатъчно публичен ресурс, който да е в състояние да обезпечи ЕЕ обновяване на жилищния сграден фонд за постигане на заложените цели до 2030-2050 г;
2. От **комуникационна** гледна точка:
 - Ще предложи алтернатива **за собствениците, които са кандидатствали и не са одобрени** за 100% БФП, в рамките на ПВУ, да могат да използват вече изготвените ТО, ОЕЕ, технически паспорт и проекти за ЕЕ обновяване;

- Ще отговори на **търсенето на кредитни продукти** за обновяване за енергийна ефективност, без да се чака висок дял на БФП.
- 3. От **социална** гледна точка: Ще даде възможност за **разширяване обхвата** на бенефициентите чрез подпомагане на по-голям брой социално уязвими собственици за ЕЕ обновяване и ускоряване неговите темпове;
- 4. От **политическа** гледна точка: ще се обезпечи дългоочакваният старт на **устойчива национална политика за обновяване на многофамилни жилищни сгради** чрез пазарно ориентиран модел с основното участие на собственици, бизнес и търговски банки, подпомагани от държавата и общините;
- 5. И последно, но не по значение обстоятелство - ще се даде **политически отговор** на огромната необходимост от енерго-ефективно обновяване на фона на нарастващи цени на енергоносители, задаващо се излизане на битовите потребители на свободен енергиен пазар, и повишени очаквания за публична реакция за справяне с проблемите на енергийната бедност.